

12 januari 2020 18.30 uur
PG de Hoeksteen
Ds. Hanneke Ouwerkerk
Overdenking bij Johannes 1: 1 t/m 5

Gemeente van Christus,

'Dry January' raakt steeds meer ingeburgerd. Misschien doe je er zelf ook aan mee. Aan een droge januari. Op de een of andere manier is december de maand van de overvloed, en de overdaad. Aan eten, alcohol, aan alles wat tot de slechte gewoontes behoort. Januari biedt een kans om dat te keren, en een nieuw begin te maken. Een droge maand, gezond eten, geen biertjes, sporten en op tijd naar bed.

Geen idee of jij er gevoelig voor bent, of je er aan mee doet en hoopt op een refreshment. Het zou zomaar kunnen. Maar misschien heb je het al zo vaak geprobeerd, dat je de maand januari net zo ingaat als je elke andere maand ingaat. Dat je het niet eens meer probeert, om slechte gewoontes om te keren tot goede gewoontes.

Johannes opent zijn getuigenis met het begin. In dezelfde woorden als waarmee Genesis 1 geopend wordt. In het begin. Of beter gezegd, bij begin. Of nog anders, voordat het begin er was.

Wat is begin eigenlijk? Een actie als Dry January suggereert dat je alles achter je kunt laten, en met een schone lei begint. Ik denk dat je regelmatig op een punt in je leven komt, waarop je daar heel sterk naar verlangen kunt. Je schepen achter je verbranden, en opnieuw beginnen. Zoals de juf met een muisklik het Digibord leeg veegt, en weer helemaal opnieuw begint.

Soms doe je daar een poging toe, in je leven. Je vertrekt bij je werk, je verlaat je huis, je partner. Je zegt alles op, trekt naar het buitenland, of begint in een nieuwe stad een nieuw leven. Nou ja, zo rigoureuus misschien niet, maar iets daarvan herken je misschien wel. Het 1 januari gevoel van opnieuw beginnen. Radicaal en grondig.

Maar altijd neem je jezelf mee. Alles wat je doet en denkt en tegenkomt, herinnert ergens aan iets dat er al was, dat eerder al gebeurde, je loopt tegen dezelfde dingen aan, je neemt jezelf mee.

*Elk begin is tenslotte
niet meer dan een vervolg,
en het boek der gebeurtenissen
ligt altijd open in het midden.*
(Szyborska)

Zo dicht de Poolse dichteres Wislawa Szyborska. Elk begin is tenslotte niet meer dan een vervolg, zegt zij.

Maar dan komt Johannes. En in de taal van de schepping, krijgt begin een nieuwe betekenis. Een heel nieuwe betekenis.

Dat er begin is, suggereert dat er ook een einde is. Een jaar begint, en eindigt weer. Een dag vangt aan, en gaat voorbij. Een leven begint, en kent een einde. Maar voordat er een begin is, is God er al. Hij gaat boven de tijd uit. Wij kunnen niet anders dan denken in begin en einde, in wat eerst was en wat daarna komt. Maar Johannes ontmoet Jezus, en in Jezus krijgt begin een nieuwe betekenis.

Voordat er iets begonnen is, voordat de aarde er was, voordat er mensen waren, was God er al, en zijn Zoon Jezus Christus. Zij zijn in zichzelf genoeg. De wereld hebben zij niet nodig, de mensen hebben zij niet nodig. Maar God spreekt samen met Jezus, en hun spreken is een daad

van zo'n grote kracht, dat er iets begint, wat er eerst niet was. Uit het spreken van God, is alles voortgekomen.

Kijk even mee naar dit schilderij. Het is van de Joodse kunstenaar Marc Chagall. Het heeft de titel 'schepping'. Kijk eerst maar even rustig welke kleuren je ziet, welke symbolen.

In het midden van het schilderij zie je een engel, met grote vleugels. De engel komt uit het gouden gebied, de ruimte van God. In zijn armen draagt de engel de mens. Alles komt uit God voort. Jij en ik, wij zijn er, omdat God er is, en omdat God gesproken heeft. Door zijn spreken is er leven, is de wereld ontstaan, zijn de mensen geworden.

Dit kunstwerk maakt voor mij heel sterk zichtbaar hoe jij en ik, hoe heel het leven uit het wezen van God voortkomt. Wij zijn niet God, wij zijn mensen. Maar wij zijn er, omdat God er is. Meer nog, omdat God gesproken heeft, en nog altijd spreekt.

En Johannes zegt dan: toen God sprak en het licht tevoorschijn riep, werd al zichtbaar dat Christus verschijnen zou. Dat eerste licht is een verwijzing naar het licht in de kerstnacht.

Voor ons zijn woorden misschien niet zo veelzeggend. Letters zijn het, zwart op wit. Maar de woorden van God zijn geen koude, starre, betekenisloze tekenjes. Het zijn levende woorden. Zoals je op een kaart het handschrift van je oma al herkent, die keurige letters met zorg geschreven, of dat bibberige handschrift met haar verweerde handen, zo zijn de woorden van God levende woorden die iets zichtbaar maken van wie Hij is. Van wie Jezus is. En meer dan woorden, zijn het daden. Als God spreekt, dan gebeurt datgene wat Hij zegt. Als God zegt: licht, dan is er licht. Als God de naam van Jezus noemt, dan wordt Hij vlees en bloed, lichaam, mens, onder ons.

En zo heeft God jou en mij tot leven geroepen. Hij noemt je naam, je bent geweven in de buik van je moeder, en je bent er. Hier en nu. Omdat God een levende God is.

Probeer nog even deze stap mee te maken. Het begin van jouw en mijn leven, het eind van ons leven, dat is voor ons zichtbaar. Je wordt geboren, en je sterft. Maar voordat jouw leven begonnen is, en nadat jouw leven eindigt, is God er. Voordat er ergens een begin is, was God er allang. Als God er niet was, was er ook geen tijd. Maar God heeft de tijd gemaakt. En alles begint in Hem. En alles eindigt in Hem.

Misschien hoop je op een nieuw begin in januari, misschien hoop je er niet eens meer op. Of neem je genoegen met de gewone gang van zaken, of heb je niet eens de energie of de tijd om over begin en einde na te denken.

Weet je, het beste begin is beginnen bij God, of terugkeren bij God. In Hem is leven, in Hem is licht. En geen duisternis kan dat licht doven.

Amen.

Misschien verlang jij naar een nieuw begin. Naar licht in de duisternis. Misschien is er iets waar jij God om wilt bidden, of voor wilt danken. Er is gelegenheid om een gebedsbriefje in te vullen, en hier voorin de schaal te leggen. Deze gebeden zullen we straks in gebed bij God brengen, nadat we het lied 'De kracht van uw liefde' hebben gezongen.